

«Det var så kleint, men på en god måte»— Lærerstudenter, begynneropplæring og sangtrygghet

Anne Haugland Balsnes

Professor i sang

Universitetet i Agder

Magnhild Selås

Professor i nordisk språkvitenskap

Universitetet i Agder

Sammendrag

Sang har historisk sett hatt en viktig plass i den norske skolen, men sangaktiviteter er i dag lite synlige i læreplanene og er ikke lenger timeplanfestet som eget fag. I læreplanene for musikk, engelsk og norsk er imidlertid sang fremdeles nevnt. Lærerne spiller en nøkkelrolle når det gjelder å fremme sang i skolen. På tross av dette har sang gradvis blitt mindre vektlagt i lærerutdanningen. Det er ikke lenger et krav å ta studiepoeng i musikk, og få studenter velger musikkforydning. Undersøkelser viser at den viktigste årsaken til at lærerstudenter ser for seg at de ikke kommer til å ta i bruk sang i sin fremtidige yrkespraksis, er at de ikke føler seg komfortable med å lede sang, siden det ikke har vært en del av utdanningen. Med dette som bakgrunn undersøkte vi om et undervisningsopplegg knyttet til sang i lærerutdanningens begynneropplæring kunne føre til økt sangtrygghet blant kommende lærere, slik at de ser for seg å bruke sang i sitt senere virke som lærere. Erfaringene fra prosjektet viste at studentene ser verdien av sang i skolen, men at det er utfordrende å gjøre dem «sangtrygge».

Nøkkelord

Sangtrygghet – lærerstudenter – begynneropplæring – mestringstro – praksisforskning

Summary

Singing has historically held an important place within Norwegian schooling, but singing activities are today only marginally represented in curriculum documents and are no longer scheduled as an independent subject. In the curriculum for music, English and in the Norwegian language curriculum, however, singing is still mentioned. Teachers play a key role in promoting singing in schools. Despite this, singing has gradually been given less emphasis in teacher education. There is no longer any requirement for generalist student teachers to earn credits in music, and few students choose to specialize in the subject. Studies show that the main reason student teachers do not expect to use singing in their future professional practice is that they do not feel comfortable leading singing, since it has not been part of their training. Against this backdrop, we examined whether a teaching intervention on singing in early primary years teacher education could increase student teachers' confidence in using singing, so that they envision using it in their future work as teachers. The results from the project showed that the student teachers recognize the value of singing in schools, but that it remains challenging to make them confident singers in the classroom.

Key words

Singing confidence – student teachers – early primary education – self-efficacy – practitioner research

Innledning

Sang har over lang tid hatt en sentral posisjon i norsk skole. Allerede i latinskolenes tid var sang en del av undervisningen, som et ledd i kristendomsopplæringen (Lund, 2010). I 1827 ble «Sang efter Psalmebogen» innført som eget fag (Beckmann & Christensen, 2022), og i 1848 ble sang etablert som et selvstendig skolefag (Balsnes et al., 2022). Sang beholdt lenge sin sentrale posisjon i norsk skole gjennom vekslende læreplaner, men i dagens læreplan er sang mindre tematisert. For eksempel er sang ikke nevnt i den overordnede delen av gjeldende læreplan (Kunnskapsdepartementet, 2017), selv om sang er nevnt i læreplanene for musikk, engelsk og norsk. I fagplanen for norskfaget står det som en del av kompetansemålene for 2. trinn at elevene skal «uttrykke tekstopplevelser gjennom lek, *sang*, tegning, skriving og andre kreative aktiviteter» (Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 5, vår utheving). Planen for norskfaget sier også at «Faget skal gi elevene *tilgang til kulturens tekster*, sjangre og språklige mangfold og skal bidra til at de utvikler språk for å tenke, kommunisere og lære» (Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 2, vår utheving). I begrepet *kulturens tekster* har sanger og sangtekster en naturlig plass. For å bruke slike tekster på varierte og gode måter trenger lærere å kunne bruke sang. Opplæring i sang bør derfor inngå i lærerutdanningen.

Lærere spiller en nøkkelrolle for å sikre sangaktivitetens faktiske posisjon i skolen. For å være i stand til å bruke sang som verktøy i undervisningen må en lærer ha kunnskap, kompetanse og trygghet i å bruke sang. Lærernes egne, tidligere erfaringer med sang, i skolen og på fritiden, erfaringer de har gjort i løpet av utdanningen, erfaringer fra undervisning og praksis, i ulike fag, og den sangkulturen de møter i arbeid, er avgjørende. I denne artikkelen presenterer to lærerutdannere, en musikkpedagog (Balsnes) og en språkviter med bakgrunn i norskfaget (Selås), resultater fra en studie av sangundervisning i norskfaget. En gruppe studenter med spesialisering i begynneropplæring i grunnskolelærerutdanningen deltok i et undervisningsopplegg som hadde som mål å gi dem tilstrekkelig sangtrygghet til å ønske å bruke sang i sin framtidige lærerpraksis. Undervisningsopplegget ble ledet av og forsket på

av oss som lærerutdannere. Undersøkelsen er et typisk eksempel på *practitioner research* (Cochran-Smith & Lytle, 2009) som vi kaller praksisforskning. Vi tok utgangspunkt i følgende forskningsspørsmål:

Hvordan erfarte lærerstudenter i begynneropplæringen å delta i et sangprosjekt?

Vi var spesielt interessert i å se på hvordan studentenes mestringsstro knyttet til sang utviklet seg gjennom prosjektet. I tillegg undersøkte vi deres uttrykte holdninger til og argumenter for sang i skolen.

Vår tilnærming er tverrfaglig, og materialet belyses av perspektiver hentet fra musikkpedagogikk, språkdidaktikk og pedagogisk psykologi. Formålet er å frembringe mer kunnskap om hvordan lærerstudenter kan oppnå sangtrygghet, slik at de tar i bruk sang i sin fremtidige yrkespraksis.

Bakgrunn: Sang, fellesskap og språklæring

Det er mange grunner til at sangen bør ha en plass i skolen. Stemmen er en del av kroppen, og sang er en grunnleggende, tilgjengelig og kroppsnær uttrykksform for alle mennesker (Balsnes, 2023). Barn er født musiske og små barn synger spontant (Bjørkvold, 2014). Å synge sammen styrker fellesskap, identitet, kulturforståelse og glede (Halle, 2024). Sang kan også synliggjøre kulturelt mangfold (Bergsland & Kvaran, 2011). Musikk og sang har potensiale til å gjøre læringsmiljøet mer åpent og inkluderende (Israel, 2013), og bidra til at elevene får brukt den språkkompetansen de har, samtidig og i fellesskap. Sangens sosialiserende effekt gjør at den er særlig egnet som inngangsport til språktilegnelse (Kulset, 2024). Siden det er mulig å delta i sang gjennom språkets lyder, rytme og melodi, selv uten å forstå alle ord, eller innholdet i teksten, kan terskelen for deltakelse senkes, ikke minst for flerspråklige elever i begynneropplæringen (Ludke, Ferreira & Overy, 2014). Barn med språkvansker kan stimuleres til å lære språk gjennom sang, og forskning viser at musisering generelt har en positiv effekt på det å tilegne seg nye språk (Kulset, 2024). Sang er også en alternativ arena for mestrings, hvor elever kan få vist fram styrker de kanskje ikke får vist i mer tradisjonelle undervisningsformer. I begynneropplæringen kan kjente sanger fra barnehagen fungere som overgangsobjekter i skolestarten (Bjørkvold & Vanebo, 2024), og sanger som tematiserer skolestart kan bidra til fellesskap og trygghet i den nye elevrollen.

I norskfaget kan sang inngå i alle fagets dimensjoner: i utvikling av kunnskap, danning, identitet og som opplevelse. Sang kan forstås som både estetisk uttrykksform, arbeidsform og tekst. Den har et multimodalt uttrykk – noe som understrekes som sentralt i det moderne norskfaget (Cazden et al., 1996; Tønnessen, 2017). Ifølge læreplanen (Kunnskapsdepartementet, 2024) er «muntlige ferdigheter» en av de grunnleggende ferdighetene, og «muntlig kommunikasjon» et kjerneelement i norskfaget. Gjennom sang møter elevene et variert og rikt språk. De får erfaring med lyder, rim, stavelser, ord, fraser, syntaks og fortellingsstruktur. I tillegg tilegner de seg språklige virkemidler som rytme, betoning og frasering (Angelo & Semundseth, 2008). Klok bruk av sang kan dermed styrke både språk- og tekstforståelse og kulturell tilhørighet.

Teoretiske perspektiver og tidligere forskning

Sang i lærerutdanningen

For å utløse sangens potensial i skolen spiller lærerne som nevnt en nøkkelrolle, noe som igjen gjør det relevant å rette oppmerksomheten mot lærerutdanningen. Det er varierende hvor mye som synges i norsk skole (Balsnes et al., 2022), og Balsnes et al. (2025) viser at mange lærerstudenter oppgir å ha sunget lite gjennom oppveksten. Samtidig er sang mindre vektlagt i lærerutdanningen, noe vi ser også gjelder internasjonalt (Wicks 2014; Russell-Bowie 2010, Balsnes et al., 2025). Etter at Rammeplan for 4-årig allmennlærerutdanning ble innført i 1992, kunne lærerstudentene fullføre utdanningen uten kurs eller studiepoeng i musikk (Jørgensen, 2001, s. 126). I norsk lærerutdanning er det ikke lenger et krav å ta studiepoeng i musikk, og nå velger bare cirka 2-3 % av lærerstudentene musikkforydypning (DBH, 2025). Studier viser at det i tillegg kan være lite sang i studentenes praksis (Balsnes et al., 2025, Sirek & Sefton, 2023; Koutsoupidou, 2010). En nasjonal kartleggingsundersøkelse viser at lærerstudenter som ikke ser for seg å bruke sang i sin framtidige yrkespraksis, primært begrunner dette med mangel på opplæring i utdanningen – og dermed manglende kompetanse (Balsnes et al., 2025). Også annen forskning understreker behovet for mer opplæring i sang og musikk, både i lærerutdanningen og i etter- og videreutdanning (Holden & Button, 2006; Mäkinen & Juvonen, 2017).

Stemmeskam, sangtrygghet og sangkompetanse

Stemmen er et sårbart instrument som er nært knyttet til pust, kropp, følelser og identitet. Stemmen er personlig, og å få kritikk for stemmen kan gjøre vondt. Gjennom media og strømmetjenester eksponeres vi for profesjonelle stemmer som i tillegg er polert gjennom avanserte innspillingsprosesser. Mange skiller ikke mellom utøverstemmer som er trent opp til å stå på en scene og synges for andre, og helt vanlige sangstemmer som egner seg til å synges sammen med andre. “Stemmeskam” og “sangtrygghet” er utbredt, både i befolkningen generelt (Schei & Schei, 2017) og blant lærere (Schei & Balsnes, 2022). Stemmeskam handler om at en person tror at andre vurderer ens egen stemme negativt, og at vedkommende dermed unngår å synges sammen med andre. Det motsatte av stemmeskam kan vi kalle for sangtrygghet. Begrepet defineres av Balsnes og Jansson (2022) som “å være så fortrolig med og trygg på egen sangstemme at man tør å delta i samsangssituasjoner” (s. 201). Sangtrygghet innebærer ikke at en person må være komfortabel med å opptre som solist foran et publikum. I skolesammenheng vil sangtrygghet handle om kunne å “dra i gang en sang” sammen med elevene. Sangtrygghet er altså ikke det samme som sangkompetanse, som handler mer om å kunne tilegne seg nye melodier og treffe riktige toner. En rekke studier av læreres og lærerstudenters oppfatning av egen musikalske kompetanse viser at mange anser seg selv som umusikalske. Dette er ofte knyttet til lav selvtillit og lav mestringsstro når det gjelder sang (Battersby & Cave, 2014; Hennessy, 2000; Holden & Button, 2006; Poulter & Cook, 2020; Stunell, 2010; Welch & Henley, 2014; Balsnes et al., 2022; Beckmann & Christensen, 2022). Manglende mestringsstro kan føre til usikkerhet og resignasjon, noe som igjen kan gjøre at nyutdannede lærere unngår å bruke sang i undervisningen (Fredriksen, 2018; Hennessy, 2017). Det ser ut til å være en utbredt forestilling blant lærere og lærerstudenter om at det å være musikalsk og drive med sang er for spesielt utvalgte (Kulset & Halle, 2020; Torgersen & Sæther, 2021). Vi ønsket å undersøke et eventuelt ubehag knyttet til sang opp mot Bolers konsept ‘ubehagets pedagogikk’ (1999). Konseptet er riktignok utviklet knyttet til rettferdighet, makt, avmakt og rasisme, og det er kanskje ikke umiddelbart opplagt å koble

denne typen ubehag til sang. Konseptet handler om å utforske følelsesmessig ubehag og anerkjenne at ubehag kan skape motstand og risiko, men også endring.

Erfaringer, holdninger, mestringstro og lærende tankesett

Tidligere erfaringer med sang former individers forhold til sang (Battersby & Cave, 2014; ; Lowe et al., 2017; Ruismäki & Tereska, 2008; Russell-Bowie, 2010; Welch, 2017;). Hash (2010) og Knigge & Balsnes (2026) argumenterer for at holdninger til sang utvikles lenge før lærerstudenter begynner på studiet og at disse holdningene ofte er svært motstandsdyktige mot endring. Nettopp holdninger spiller en avgjørende rolle for hvorvidt sang og musikk blir integrert i læreres undervisning (Battersby & Cave, 2014; Ehrlin & Tivenius, 2018; Lowe et al., 2017). Imidlertid viser flere studier at både lærere og lærerstudenter generelt har en positiv holdning til sang i skolen (Balsnes et al., 2022; Balsnes, Knigge & Strøm, 2025; Hennessy, 2000; Thorn & Brasche, 2015; Welch & Henley, 2014). Studier viser også at sangrelaterte undervisningsopplegg i lærerutdanningen kan styrke både kompetanse og tro på egen evne til å synge (Balsnes & Jansson, 2022; Barrett, Zhukov & Welch 2019; Morris-Campbell, 2022; Neokleous, 2013, 2015; Poulter & Cook, 2020).

Formålet med undervisningsopplegget var som nevnt å gi studentene trygghet og ferdigheter nok til at de blir syngende lærere. *Mestringstro* er dermed et nøkkelord i vår undersøkelse. *Mestringstro* er den norske oversettelsen av Banduras begrep *self-efficacy*, som beskriver en persons tro på egen mestringsevne (Svartdal, 2025). Begrepet kommer blant annet fra Banduras (1977) konseptualisering, som antyder at personer er mer villige til å bruke energi på en oppgave dersom de tror de vil lykkes med den. *Mestringstro* er ikke en gitt størrelse. En kan ha *mestringstro* på ett område, men mangle det på et annet.

Konseptet *growth mindset* (Dweck, 1999; 2006), som på norsk kalles *veksttankegang* eller *lærende tankesett*, refererer til hvordan underliggende forventninger om intelligens og individuelt læringspotensial gjør at en kan få en høyere grad av *mestringstro* på bestemte områder. Dersom en har tro på egen mestring, mestrer en mer. Med et lærende tankesett er forventningen at ens kapasitet kan utvikles over tid (Dweck & Yeager, 2019, s. 481). Vi ønsket å utvikle studentenes *mestringstro* med hensyn til sang i skolen. Siden vi tillat studentene et lærende tankesett, mente vi det var mulig. Vi anså at ferdighetene prosjektet ønsket å øve opp, ville være innenfor mestringsrekkevidde, det vil si innenfor det Vygotskij (1978, s. 86) kaller den proksimale vekstsonen for studentene – også fordi vi involverte mer kompetente andre som «støttende stillas», jf. Jerome Bruners begrep (Wood et al., 1976).

Våre tidligere erfaringer med sangprosjekter i undervisningen har vist at studentene kan oppleve sang som ubehagelig. Zembylas (2015) argumenterer for at ubehag er nødvendig for å skape forandring og at trygghet ikke er det samme som fravær av ubehag. Tidligere undersøkelser har vist at selv om lærerstudenter er opptatt av sangens gode effekter, gjør manglende sangtrygghet hos mange at de ikke ser for seg at de kommer til å synge med egne elever. Med denne bakgrunnen ønsket vi å se om et tilpasset sangvalg, gjentakelser, kompetente andre og kunnskap om sang som verktøy kunne gi studentene en opplevelse av vekst og økende trygghet.

Metodiske tilnærminger

Studien er forankret i praksisforskning (practitioner research), der praktikere systematisk undersøker egen profesjonspraksis for å utvikle både innsikt og kvalitet i arbeidet (Cochran-Smith & Lytle, 2009). Som lærerutdannere har vi utviklet, gjennomført og analysert et undervisningsopplegg om sang i begynneropplæringen for å forstå hvordan

undervisningsopplegget påvirker studentenes faglige trygghet. Denne typen forskning springer ut av praksisfeltets egne behov og bygger på kontinuerlig refleksjon over erfaringer gjort i undervisningen. Datainnsamlingen er derfor tett knyttet til den pedagogiske konteksten vi selv står i, og analysen søker å belyse hvordan undervisningsopplegget virker i praksis. Slik kombinerer studien utviklingsarbeid og kunnskapsproduksjon på måter som er typiske for praksisforskning.

Undervisningsopplegget

Vi gjennomførte et undervisningsopplegg knyttet til sang med en gruppe masterstudenter som spesialiserte seg i begynneropplæring. Sangprosjektet fant sted i studiets sjuende semester, der studentene jevnlig møtte sang som en del av undervisningen i norskfaget.

Undervisningsopplegget hadde to formål: å gjøre studentene faglig trygge i å bruke sang i egen praksis, og å undersøke hvordan et slikt opplegg påvirket deres opplevelse av faglig og praktisk trygghet i fremtidig yrkesutøvelse.

Opplegget ble utviklet på bakgrunn av erfaringer fra mindre forprosjekter i 2023 og tidlig høst 2024, der ulike studentgrupper fikk ekstra sangteori og -praksis. Hovedprosjektet ble gjennomført høsten 2024 med 28 masterstudenter. Det besto av seks sangøker gjennom semesteret, der første økt varte om lag en time og de øvrige 10–15 minutter. Mot slutten fikk studentene en kort teoriøkt om sangens betydning for blant annet språkutvikling og fellesskap, samt en avsluttende sangøkt uten musikkstudenter eller sanglærere. To kapitler fra en ny lærebok om sang i skolen (Balsnes, Danbolt & Haukenes, 2024) inngikk som pensum, og studentene fikk tilgang til digitale sangressurser. En gruppe musikkstudenter bidro som støtte i innlæringen. Sangene var barnevennlige og relevante for begynneropplæringen, og studentene møtte dem flere ganger for å bli godt kjent med dem.

I løpet av prosjektperioden møtte studentene også en gruppe elever og lærere fra 1. og 2. trinn ved en praksisskole med stort språklig mangfold, som demonstrerte hvordan sang kan brukes som verktøy i begynneropplæringen.

Metode og materiale

Prosjektet startet med en kartlegging av studentenes forhold til sang ved hjelp av et spørreskjema utviklet av og presentert i Balsnes, Knigge og Strøm (2025), noe som gjorde det mulig å sammenligne våre funn med en nasjonal kartlegging (Balsnes et al., 2025).

Avslutningsvis deltok studentene i halvtimelange fokusgruppeintervjuer ledet av en for dem ukjent faglærer, for å sikre at de kunne snakke fritt om sine erfaringer. Intervjuene ble gjennomført i grupper på 4–6 studenter og tok utgangspunkt i en tematisk intervjuguide. Temaene omfattet blant annet studentenes tidligere erfaringer med sang, opplevelsen av undervisningsopplegget, eventuelle endringer i synet på sang i begynneropplæringen og forslag til forbedringer av opplegget. Studentene delte åpent konstruktive og kritiske refleksjoner.

Intervjuene ble tatt opp med Nettskjema-diktafon og transkribert med AI Whisper før manuell kvalitetssikring. Materialet ble analysert tematisk, inspirert av Kvaales (1997) meningskoding og «*reading and reflecting*». Med utgangspunkt i forskningsspørsmålet og temaene spørreskjemaet tok opp, gjennomførte vi analysen som en veksling mellom teoretisk og empirisk drevne tilnærminger. Etter koding og kategorisering identifiserte vi mønstre, definerte tema og hentet frem illustrerende sitater.

Totalt deltok 28 studenter i undersøkelsen. Selv om vi ikke har grunn til å tro at denne gruppen skiller seg vesentlig fra andre begynneropplæringsstudenter, er vi forsiktige med å generalisere. Deltakerne samtykket til å delta, ble informert om retten til å trekke seg, og er anonymisert. Studien er meldt til Sikt.

Resultater

I det følgende vil vi presentere funn fra undersøkelsen. Spørreskjemaene ga oss et kvantitativt materiale fra før og etter prosjektet, mens fokusgruppeintervjuene gav oss et kvalitativt materiale med utdyping av til dels de samme spørsmålene. Temaområdene som viste seg å være mest interessante og som strukturerer resultatdelen, var synspunkter på opplegg og repertoar, blant annet musikkstudentenes tilstedeværelse, besøk av 1. og 2. klasse samt legitimering av sang i begynneropplæringen og til sist refleksjoner rundt egen sangtrygghet og fremtidig bruk av sang. Disse temaområdene blir utdypet ved hjelp av materiale fra både spørreskjema og intervju. Innledningsvis spurte vi om tidligere erfaringer med sang og opplevd sangkompetanse.

Tidligere erfaringer med sang og opplevd sangkompetanse

Lærerstudentene som deltok i prosjektet, oppgav svært varierende musikkbakgrunn og erfaringer med sang før oppstart i lærerutdanningen. Enkelte hadde deltatt i kor, hatt formell musikkundervisning eller utviklet interesse for musikk på egen hånd. 19 av studentene hadde deltatt i musikkrelaterte fritidsaktiviteter, som kor, korps, kulturskole eller lignende, men flertallet viste likevel til begrenset erfaring med sang. Mange trakk frem at deres tidligere erfaringer med sang var knyttet til barndommen, spesielt gjennom aktiviteter i barnehage og barneskole, som rutinesanger, 17. mai-sanger eller sanger brukt som læringsverktøy (f.eks. gangesanger). Nesten alle studentene oppga at det var på barneskolen sang var viktigst og ble mest verdsatt. Kun noen få studenter hadde utforsket musikk i større grad i ungdomsalderen.

De fleste studentene beskrev egen sangkompetanse og musikalitet som nokså gjennomsnittlig. Fem studenter rapporterte om relativt høye sangferdigheter, mens fem hevdet å ha lave ferdigheter.

De aller fleste hevdet at sangrelaterte emner til nå hadde hatt relativt liten rolle i utdanningen og at de tidligere i studiet ikke hadde lært noen sanger, slik denne studenten påpeker i etterkant av undervisningsopplegget om sang: «Ja, det er jo noe man burde fortsette med, for det er jo [...] den eneste sangopplæringen vi har hatt på studiet.» Også flere andre studenter fremholdt at sang burde fått større innpass i utdanningen.

Opplegg og repertoar

I gruppeintervjuene kommer det frem at studentene hadde ulike synspunkter på undervisningsopplegget og repertoaret. Eksempelvis beskrev en student det slik: «Jeg er litt sånn, både og [...] kjekt å prøve at de vil få det inn i lærerutdannelsen, men jeg tenker jo det at jeg syns det var litt kleint, og masse nye folk.» Om sangvalget uttalte en student: «Jeg kunne sikkert tatt i bruk noen av dem.» Andre deltakere etterlyste enkle, mer barnlige sanger med bevegelser, i tillegg til sanger for konkret bruk, som «godmorgen-sanger», bursdagsanger og måltidsanger. Det ble påpekt at prosjektets økter ofte var preget av repetisjon av de samme sangene. Enkelte mente at færre, men mer varierte økter ville vært mer hensiktsmessig. Noen studenter forklarte at de var ubekvemme med å bruke joik, blant annet fordi joik krever en annen sangteknikk, som de hadde stor respekt for. Flere studenter

uttrykte et ønske om å øve på rollen som lærer og forsanger, for å trene på ledelse og trygghet i sangundervisningen. Det ble etterlyst mer konkret metodikk og innsikt i hvordan man kan tilpasse sangundervisning til yngre trinn. Flere deltakere etterlyste håndfaste ressurser, som en samling av sangtekster med tilhørende aktiviteter. Studentene ønsket seg også mer informasjon om verdien av sang, og denne informasjonen burde etter studentenes oppfatning kommet tidligere. En student uttrykker det slik:

...[V]i burde fått det i forkant av at vi gjennomførte [sangøktene], i stedet for plutselig midt i. [...]For jeg føler kanskje man gikk litt inn i det, med tanke om at vi visste ikke helt hva vi skulle bruke det til, eller hvorfor vi skulle ha det.

En annen medstudent samtykker: “Men hvis man hadde hatt det før, fått mer en begrunnelse på hvorfor det er nyttig å bruke sang i skolen, og hvilke, ja, gevinster det har, da.”

Musikkstudentenes tilstedeværelse

Opplevelsene knyttet til selve prosjektet var særlig delte når det gjaldt øktene hvor musikkstudenter deltok som mer kompetente “andre”, i Vygotskijs forstand (1978, s. 86). Noen studenter fremhevet at det var en fordel at musikkstudentene var til stede. Det gjorde det gøy og bidro til å “dra det litt mer i gang”: “[J]eg synes det var litt deilig at det var noen som sang litt kraftig. Jeg er ikke så god til å treffe rett tone hvis jeg bare skal begynne av meg selv. Så det synes jeg hjalp litt.” For disse førte opplegget til redusert nervøsitet og en tryggere læringsarena. Andre ble imidlertid mer nervøse:

Jeg tror det er litt annerledes å synge foran sju-åtte-åringer enn å synge med masse musikkstudenter som driver med dette her og vet hva de gjør, og vi har jo ikke peiling, så jeg tror det er det som er litt ubehagelig, i alle fall for min del.

Musikkstudentenes dyktighet gjorde at noen følte seg vurdert og at de opplevde at det ble et prestasjonspreg på sangøktene. En student fortalte: “Jeg har inntrykk av at det var mange av oss som trakk seg tilbake, fordi musikkstudentene liksom bar det litt.” Flere foreslo at musikkstudentene kunne vært mer til stede i begynnelsen av prosjektet for å veilede, men at de senere burde trekkes tilbake for å bygge trygghet og selvtillit innad i gruppen: “Jeg tror det hadde gitt oss mer eierskap til det vi eventuelt skal ta med oss ut i arbeidslivet.” En student refererte til den siste sangøkta, som var uten musikk lærer og musikkstudenter: “I går så sang vi jo, bare oss, jeg syntes det var mindre ubehagelig. [...] Jeg følte at i går var litt gøy, mens når de [musikkstudentene] har vært der, så har jeg bare følt at jeg har dumma meg.”

Besøk fra en 1. og 2. klasse

Det var stor enighet om at besøket av elever fra 1. og 2. klasse var den mest verdifulle og inspirerende delen av opplegget. Studentene rapporterte at de fikk konkrete og praktiske erfaringer med hvordan sang kan brukes effektivt i klasserommet. De erfarte ikke minst hvordan sang bidro til engasjement og trivsel: “Det var masse latter og smiling”. Samtidig så de hvordan sang kan skape ro: “Når de satt og sang, så satt de så rolig og samlet”. Studentene ble spesielt inspirert av hvordan sang ble integrert i undervisningen på en kreativ måte. Sangene som ble brukt i skolebesøket inkluderte både bevegelsesleker og rutinesanger. Dette ble sett på som en effektiv måte å både inkludere alle elever og fremme læring. Mange mente at denne type undervisning var enkel, engasjerende og realistisk å implementere i deres egne fremtidige klasserom.

Besøket hadde også betydning når det gjelder sangtrygghet: “Vi stod og danset sammen med unger, og hadde vi stått og danset bare oss studentene, [så hadde det vært] kjempekleint, men når du har en syvåring foran deg som gliser fra øre til øre og synes det er så morsomt, så gjør jo du det også, for da er det ikke skummelt.” Flere studenter mente at å synge sammen med barn var en helt annen situasjon enn å synge med musikkstudenter eller medstudenter og at det gav mer mestringsfølelse: “[D]et er tett knyttet opp til dette her med en sånn typ av mestringsfølelse.”

Legitimering av sang i begynneropplæringen

I spørreskjemaet ba vi studentene angi hvilke argumenter for sang de legger vekt på, gjennom å vurdere ulike påstander som at sang i skolen “fører til at barna blir glade” eller “brukes fordi det står i skolens læreplan”. De fleste av studentene er enige i at sang kan være et avbrekk, gi glede, fellesskap og trygghet, er en del av kulturarven, kan være metode i andre fag og at det kan bidra i språkopplæringen. Færre studenter argumenterer med at sangen kan styrke identitet og selvfølelse, utvikle sangstemmen eller være nyttig i tema- eller prosjektarbeid. Det er interessant å se at bare om lag halvparten av studentene bruker læreplanen som argument for å bruke sang.

På spørsmål om med hvilke formål studentene vil bruke sang, svarte de at de så for seg å bruke sang som metode for å lære i andre fag, eller som estetisk aktivitet, for eksempel i forbindelse med 17. mai eller jul. Færre så for seg å bruke sang knyttet til kulturarv, for å utvikle musikalske ferdigheter, i forbindelse med flerkulturelle tema eller for å lære elevene om samisk kultur. Studentenes viktigste argumenter for sang var estetisk og sosial utvikling, fellesskap og trygghet, mens læreplanen i liten grad blir brukt som legitimering. En del av disse begrunnelsene kommer også fram i intervjuene: “Det er et avbrekk”, “morsomt”, “en myk start på dagen, blir liksom sånn rutine” og “[d]en eleven som kanskje ikke kan snakke så mye norsk, [...] får vært med.” En student formulerte det slik: “Jeg tror det er en viktig ting for å bygge en identitet, å kjenne på at det er noe man mestrer, og som du også sier, at alle kan delta.”

Styrking av egen sangtrygghet og tanker om fremtidig bruk av sang

Etter gjennomført prosjekt rapporterte flere studenter at de hadde fått styrket egen sangtrygghet og blitt mer åpne for å bruke sang i undervisningen: “Kanskje jeg tør å synge litt mer”, sa en student. En annen fortalte: “Man er jo litt sånn nervøs og usikker i starten, men så føler jeg de siste øktene vi hadde, da kjente vi sangene, det var litt lettere å gjennomføre.” Ikke minst trakk flere frem at det vil være enklere å synge sammen med barn: “Jeg tror det blir annerledes når man har en gjeng barn som man kjenner. For med barn kan man liksom dumme seg som om det er greit, men med medstudenter er det allerede ukomfortabelt.” Følgende sitat oppsummerer på mange måter målsetningen med prosjektet:

Jeg er en sånn bil- og dusjsanger som ikke vil synge foran andre, men det er jeg blitt utfordret på [...] jeg har liksom turt å faktisk ta litt i, og ikke være redd for at kanskje den ved siden av meg hører. Og det har jo vært fint, for det har bidratt litt på min evne til å stå fremst i klasserommet, for da må man være den som synger høyest først.

Det kan altså se ut som at prosjektet har gitt noen av studentene økt sangtrygghet og tro på egen mestring. En student sa: “Jeg [...] er litt enig i det at det har ikke hatt noen pedagogisk inntrykk på meg, men jeg føler det har hatt inntrykk på meg, på at jeg kanskje tør å synge litt mer.” Samtidig ga enkelte studenter fremdeles uttrykk for ubehag knyttet til sang, særlig sammen med andre som var presumptivt flinkere. Å synge sammen med barn, derimot, var

lettere. Noen gir også uttrykk for manglende utvikling: “Ja, det kan være fint i noen tilfeller, men jeg føler at jeg enda står litt der jeg var da vi begynte.” De ønsker seg også tydeligere formidling av positive effekter ved sang.

Refleksjoner

Oppsummert viser funnene at studentene har lite erfaring med sang fra før. De synes det er bedre å synge uten at det er mange flinke sangere til stede, men å ha barn til stede gjør det lettere å synge. De ønsker seg en legitimering av sangen. Studentene i denne studien opplever at det har vært lite sang i utdanningen. Dette sammenfaller med flere tidligere studier som viser at mange lærerutdanninger inneholder lite sang (Russell-Bowie 2010, Balsnes, Knigge og Strøm, 2025), at mange lærerstudenter oppfatter seg som lite musikalske (Kulset & Halle, 2020; Torgersen & Sæther, 2021), og at det er svært varierende om lærerstudenter ser for seg å bruke sang i egen yrkesutøvelse (Balsnes, Knigge og Strøm, 2025).

Bruken av sang i skolen henger som nevnt sammen med lærernes egne, tidligere erfaringer med sang, både i skolen og på fritiden, erfaringer med sang i løpet av utdanningen, i undervisning og i praksis, i ulike fag, og den kulturen de møter i arbeid. Studentene i dette prosjektet har, i tråd med tidligere undersøkelser (Hennessy, 2000; Thorn & Brasche, 2015; Welch & Henley, 2014; Balsnes et al., 2022; Balsnes et al., 2025), en overveiende positiv holdning til sang i skolen. De ønsker seg også mer sangundervisning i studiet.

Studentene anerkjenner sang som et viktig pedagogisk verktøy i begynneropplæringen, med pedagogiske fordeler både for læringsmiljøet og for elevenes utvikling. De bekrefter dermed tidligere forskning som viser at lærerstudenter har mange gode argumenter for å ta i bruk sang i undervisningen (Balsnes, Knigge & Strøm, 2025). Det vi har fått et klarere bilde av gjennom denne studien, er at selv om tidligere studier (Balsnes & Jansson, 2022; Neokleous, 2013, 2015; Morris-Campbell, 2022; Barrett, Zhukov & Welch, 2019; Poulter & Cook, 2020; Welch & Henley, 2014) har vist at sangintervensjoner kan bidra positivt i skolen, er det ikke bare enkelt å finne en form på sangundervisning i lærerutdanningen som gjør at studenter blir sangtrygge og utvikler en veksttankegang der de ser for seg å bruke sang i sin fremtidige yrkeskarriere.

Sang som uttrykksform er nært knyttet til kropp og identitet, noe som gjør den personlig og sårbar. Et undervisningsopplegg knyttet til sang kan for noen oppleves ubehagelig. Vår intensjon var at studentene skulle møte enkle, relevante, lettlærte sanger, få nok repetisjoner til å lære seg sangene, og at mer kompetente musikkstudenter skulle fungere som stillas i innlæringen. Vi ønsket at sangundervisningen skulle være i den proksimale vekstsonen til studentene. Det viste seg at flere av lærerstudentene ikke hadde mestringstro når de sang sammen med musikkstudentene. En del opplevde at prosjektet var langt utenfor deres vekst- og komfortsone. Sammen med elever fra første- og andreklasser, derimot, opplevde studentene situasjonen som helt annerledes. Mange studenter oppga også at det ville være helt annerledes å synge sammen med egne elever.

Vi har prøvd å finne årsaker til denne tydelige tendensen i studentsvarene. Som nevnt er Bolers konsept ubehagets pedagogikk (1999) opprinnelig knyttet til rettferdighet, makt, avmakt og rasisme, mens vi her undersøkte eventuelt ubehag knyttet til sang. Tidligere undersøkelser har vist at ubehag og manglende sangtrygghet hos mange lærerstudenter gjør at de ikke ser for seg at de kommer til å synge med egne elever (Balsnes et al., 2025; Fredriksen, 2018; Hennessy, 2017). I vårt prosjekt var kanskje nettopp opplevelsen av ubehag

viktig for læringsutbyttet: Flere av studentene påpekte hvordan deres egne erfaringer med ubehag rundt sang gjorde dem mer bevisste på hvordan barn kan oppleve slike situasjoner: “Jeg kan kanskje forstå mer om hvorfor mange elever synes det er ukomfortabelt å synge.” Studentene åpner for at de er blitt ekstra bevisste på hvordan man kan skape trygge rammer for sang i klasserommet, spesielt for elever som kan være usikre på å delta.

Situasjonen vi utsatte studentene for, var også knyttet til makt. Det var en asymmetri i maktrelasjonen mellom musikk læreren og musikkstudentene på den ene siden, og begynneropplæringsstudentene på den andre siden. Dette så ut til å gjøre studentene ubekvemme. Ubekvemheten forsvant delvis sammen med elever, fordi der var maktforholdet annerledes. Studentene uttrykte at de ønsket seg å være i lærerrolle, heller enn i elevrolle, og de ønsket seg å lære sangledelse. Det kan skyldes at studentene er tryggere og har større mestringstro i rollen som blivende lærere enn som sangere.

En tredje faktor knyttet til opplevelsen av ubehag kan være at sangopplegget medførte at studentene bevegde seg ut av sin proksimale vekstsone. Mange studenter antydte at det opplevde ubekvemheten skyldtes at det var andre, mer kompetente, studenter til stede. Vår intensjon var at disse skulle støtte begynneropplæringsstudentene. Vi feilberegnet kanskje studentenes proksimale vekstsone, og forventet for mye av dem. Det kan virke som om musikkstudentene av ulike årsaker ikke fungerte som “mer kompetente andre” for endel av lærerstudentene, enten fordi avstanden i kompetanse var for stor, eller fordi de ikke ble opplevd som “mer kompetente andre”, men heller som “utenforstående”.

Ubekvemheten studentene uttrykte, kan også skyldes mangel på informasjon om undervisningsopplegget. Vi forklarte blant annet ikke bakgrunnen for å la begynneropplæringsstudentene synge med musikkstudenter. Studentene gav uttrykk for at de hadde ønsket å få mer informasjon på et tidligere tidspunkt. Dette kan ha bidratt til at studentene ble usikre og ukomfortable.

En siste faktor kan være sangrepertoaret. Sangene var valgt med tanke på begynneropplæring i klasserommet, men likevel opplevde ikke alle studentene repertoaret som skolerelevant. En mulighet er at det handlet om at studentene ikke mestret sangene. Flere studenter brukte ordet “kleint”, noe som kan tyde på at enten sangvalget eller progresjonen sammen med de mer kompetente musikkstudentene ikke var innenfor rekkevidden av det studentene forventet å mestre, opplevde å mestre eller faktisk mestret. Noen ønsket også større vekt på sanger med en klar funksjon, som god morgen-sanger, bursdagssanger og alfabetsanger, og indikerte at dette ville vært mindre “kleint”.

Et enkelt sangprosjekt kan altså skape rom for vekst hos studenter, men det forutsetter at studentene har kunnskap om hvorfor forandringen er viktig, den forventede endringen er innenfor rekkevidde, og at ubekvemheten ikke er for stort.

Studiens begrensninger

Prosjektet er en videreføring av to pilotprosjekter som ble gjennomført høsten 2023 og tidlig høst 2024. Basert på erfaringene fra pilotene gjorde vi en rekke justeringer. Dermed kan det være vanskelig å spore hvilke justeringer som har hatt hvilke konsekvenser. Selve studien ble også utført med relativt få deltakere. Resultatene er dermed ikke nødvendigvis direkte overførbare. Vi anser likevel at de viser tendenser som kan ha overføringsverdi til andre studentgrupper og institusjoner.

Implikasjoner og avsluttende refleksjoner

Studentene har delte meninger om hvorvidt prosjektet førte til at de endret holdningene til sang. Mens noen deltakere opplevde økt trygghet og interesse for å bruke sang i undervisningen, følte andre at de hadde fått lite nytt, og at det ville vært viktigere å praktisere sang i et reelt klasserom for å utvikle ferdigheter i sang og sangledelse. Likevel har prosjektet fungert som en inspirasjon til å reflektere over sangens rolle i skolen, og mange av studentene ønsker å bruke sang aktivt for å styrke klassemiljø, motivasjon og læring.

Studien viser at lærerstudenter anerkjenner sangens potensial i begynneropplæringen, men at mange samtidig opplever sang som personlig og sårbart. For at de skal føle seg kompetente, er det nødvendig med en undervisning som både bygger på praktiske eksempler og tar hensyn til studentenes egne ferdigheter. Variasjonen i studentenes erfaringer, preferanser og trygghet gjør det nødvendig med undervisning som både gir tydelige begrunnelser, rom for repetisjon og et repertoar som oppleves relevant. Funnene våre peker på at balansen mellom å utfordre studentene og å skape trygghet er avgjørende for læringsutbyttet, og at opplæringen bør tilpasses den enkelte students posisjon i den proksimale utviklingssonen. Selv om enkelte studenter ønsket mer praksisnær erfaring i reelle klasserom, viser prosjektet at sang i lærerutdanningen kan fungere som et verdifullt pedagogisk verktøy når undervisningen legger til rette for kunnskap, mestring og gradvis utvikling. Samlet sett understreker studien behovet for målrettet, praksisorientert og sensitiv opplæring som styrker studentenes selvtillit i å bruke sang i sin fremtidige yrkespraksis.

Litteratur

- Angelo, E., & Semundseth, M. (2008). Språk og musikk = Sprusikk. I S. Kibsgaard (Red.), *GLSM i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Balsnes, A. H. (2023). Syng for livet – fra vugge til grav. I A. H. Balsnes, L. A. Hagen & S. Haukenes (Red.), *Sangglede og stemmebruk i barnehagen*. Gyldendal forlag.
- Balsnes, A. H., Danbolt, I., Hagen, L. A., Haukenes, S., Knigge, J., & Schei, T. B. (2022). «Det finnes en sang for alt!» – Ansattes begrunnelser for sang i barnehage og skole – en empirisk studie. I R. V. Strøm, A. H. Balsnes & Ø. J. Eiksund (Red.), *Samsang gjennom livsløpet* (s. 29–65). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.162.ch2>
- Balsnes, A. H., Hagen, L. A., & Haukenes, S. (2024). *Sangglede og stemmebruk i skolen*. Gyldendal.
- Balsnes, A. H., & Jansson, D. (2022). «Jeg kan ikke bli musikk lærer hvis jeg ikke kan synge foran klassen min»: Korsang i lærerutdanningen og utvikling av individuell sangtrygghet. I R. V. Strøm, A. H. Balsnes & Ø. J. Eiksund (Red.), *Samsang gjennom livsløpet* (s. 199–228). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.162.ch7>
- Balsnes, A. H., Knigge, J., & Strøm, R. V. (2025). Lærerstudenters erfaringer, kompetanser, holdninger og legitimeringsargumenter knyttet til sang. I Ø. Elle, S. S. Hovde & Ø. Warem (Red.), *Musikkfagets kompleksitet og bredde – Nye praksiser i et sammensatt samfunn*. Cappelen Damm Akademisk.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191–215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Barrett, M. S., Zhukov, K., & Welch, G. F. (2019). Strengthening music provision in early childhood education: A collaborative self-development approach to music mentoring

- for generalist teachers. *Music Education Research*, 21(5), 529–548. <https://doi.org/10.1080/14613808.2019.1647154>
- Battersby, S. L., & Cave, A. (2014). Preservice classroom teachers' preconceived attitudes, confidence, beliefs, and self-efficacy: Toward integrating music in the primary curriculum. *Update: Applications of Research in Music Education*, 32(2), 52–59. <https://doi.org/10.1177/8755123314521033>
- Beckmann, H. B., & Christensen, J. (2022). «Det er jo viktig, men det er ikke så lett å få til.» En undersøkelse av sangens plass i grunnskolen. I L. Skregelid & K. N. Knudsen (Red.), *Kunstens betydning? Utvidede perspektiver på kunst og barn & unge* (Kap. 6, s. 137–163). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.163.ch6>
- Bergsland, M. D., & Kvaran, K. (2011). «Inn i Ringen»: Et musikkpedagogisk utviklingsprosjekt i en flerkulturell barnehage. *Barn – forskning om barn og barndom i Norden*, 29(2). <https://tidsskriftetbarn.no/index.php/barn/article/view/4717>
- Bjørkvold, J.-R. (2014). *Det musiske menneske*. Freidig forlag.
- Bjørkvold, T., & Vanebo, G. (2024). Sang i norskfagets begynneropplæring. I A. H. Balsnes, I. Danbolt & S. Haukenes (Red.), *Sangglede og stemmebruk i skolen*. Gyldendal forlag.
- Bjørnestad, E., Myrvold, T. M., Dalland, C. P., & Hølland, S. (2022). «Hit eit steg og dit eit steg – sakte, men sikkert framover? En systematisk kartlegging av premisser for og trekk ved førsteklasse». *Skriftserien*. OsloMet – storbyuniversitetet.
- Boler, M. (1999). *Feeling power: Emotions and education*. Routledge.
- Cazden, C., Cope, B., Fairclough, N., Gee, J., Kalantzis, M., Kress, G., Luke, A., Luke, C., Michaels, S., & Nakata, M. (1996). A pedagogy of multiliteracies: Designing social futures. *Harvard Educational Review*, 66(1), 60–92.
- Cochran-Smith, M. & Lytle, S. (2009). *Inquiry as Stance: Practitioner Research for the Next Generation*. Teachers College Press.
- Dagsland, S. (2022). Sanglyrikk og estetiske arbeidsmåter som inngang til transspråking. I I. Kjelaas & R. van Ommeren (Red.), *Andrespråksopplæring for nyankomne ungdommer – tilnærminger for mestring og myndiggjøring* (s. 187–206). Fagbokforlaget/LNU.
- DBH. (2025). Valgfag for uteksaminerte på lærerutdanninger. <https://dbh.hkdir.no/dbh-old/statistikk/rapport.action?visningId=264&visKode=false&admdebug=false&columnns=arstall&index=2&formel=1033!8!1034!8!1144&hier=fordypningskode!9!instkode&sti=RLE¶m=arstall%3D2024!8!2023!9!fordypningskode%3DRLE>
- Dweck, C. S. (1999). *Self-theories: Their role in motivation, personality, and development*. Psychology Press.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random House.
- Dweck, C. S., & Yeager, D. S. (2019). Mindsets: A view from two eras. *Perspectives on Psychological Science*, 14(3), 481–496. <https://doi.org/10.1177/1745691618804166>
- Ehrlin, A., & Tivenius, O. (2018). Music in preschool class: A quantitative study of factors that determine the extent of music in daily work in Swedish preschool classes. *International Journal of Music Education*, 36(1), 17–33. <https://doi.org/10.1177/0255761417689920>
- Fredriksen, B. (2018). *Leaving the music classroom: A study of attrition from music teaching in Norwegian compulsory school* (Doktoravhandling). Norges musikkhøgskole.
- Halle, K. (2024). Sang og sangfelleskap i skolen. I A. H. Balsnes, I. Danbolt & S. Haukenes (Red.), *Sangglede og stemmebruk i skolen*. Gyldendal forlag.
- Hash, P. M. (2010). Preservice classroom teachers' attitudes toward music in the primary curriculum. *Journal of Music Teacher Education*, 19(2), 6–24. <https://doi.org/10.1177/1057083709345632>

- Henley, J. (2017). How musical are primary generalist student teachers? *Music Education Research*, 19(4), 470–484. <https://doi.org/10.1080/14613808.2016.1204278>
- Hennessy, S. (2000). Overcoming the red-feeling: The development of confidence to teach music in primary school amongst student teachers. *British Journal of Music Education*, 17(2), 183–196. <https://doi.org/10.1017/S0265051700000243>
- Hennessy, S. (2017). Approaches to increasing the competence and confidence of student teachers to teach music in primary schools. *Education 3–13*, 45(6), 689–700. <https://doi.org/10.1080/03004279.2017.1347130>
- Holden, H., & Button, S. (2006). The teaching of music in the primary school by the non-music specialist. *British Journal of Music Education*, 23(1), 23–38. <https://doi.org/10.1017/S0265051705006728>
- Israel, H. F. (2013). Language learning enhanced by music and song. *Literacy Information and Computer Education Journal*, 2(1), 1360–1366.
- Jørgensen, H. (2001). Sang og musikk i grunnskole og lærerutdanning 1945–2000. *Studia Musicologica Norvegica*, 27, 103–131.
- Jansson, D., & Balsnes, A. H. (2022). Turning points in shaping choral conducting practice. *Music Education Research*, 24(2), 195–208. doi.org/10.1080/14613808.2022.2053507
- doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2010.04.004
- Knigge, J., & Balsnes, A. H. (2026). Contextual and dispositional predictors of student teachers' intended use of singing in the classroom: A national survey in Norway. *Research Studies in Music Education*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/1321103X261418441>
- Koutsoupidou, T. (2010). Initial music training of generalist kindergarten teachers in Greece: What do they ask for and what do they receive? *Arts Education Policy Review*, 111(2), 63–70.
- Kulset, N. B., & Halle, K. (2020). Togetherness! Adult companionship – the key to music making in kindergarten. *Music Education Research*, 22(3), 1–11. <https://doi.org/10.1080/14613808.2020.1765155>
- Kulset, N. (2024). *Hva er musikk – egentlig?* Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Kunnskapsdepartementet (2020). *Læreplan i norsk (NOR01-07)*. Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Kvale, S. (1997). *Interview. En introduksjon til det kvalitative forskningsinterview*. Hans Reitzels Forlag.
- Ludke, K. M., Ferreira, F., & Overy, K. (2014). Singing can facilitate foreign language learning. *Memory & Cognition*, 42, 41–52. <https://doi.org/10.3758/s13421-013-0342-5>
- Lund, R. E. (2010). «I sangen møtes vi på felles grunn.» Om sang og sangbøker i norsk skole. *Acta Didactica Norge*, 4(1). <https://doi.org/10.5617/adno.1053>
- Lowe, G. M., Lummis, G. W., & Morris, J. E. (2017). Pre-service primary teachers' experiences and self-efficacy to teach music: Are they ready? *Issues in Educational Research*, 27(2), 314–329. <https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.789402904084837>
- Morris-Campbell, A. L. (2022). *Developing singing competence, confidence, motivation and self-identity for teaching music in the primary school* (Doktoravhandling). Queensland University of Technology.

- Mäkinen, M., & Juvonen, A. (2017). Can I survive this? Future class teachers' expectations, hopes and fears towards music teaching. *Problems in Music Pedagogy*, 16(1), 49–62.
- Neokleous, R. (2013). Having their song heard: Tracking pre-service kindergarten teachers' perceptions and confidence in their singing skills. *Music Education Research*, 15(2), 151–167. <https://doi.org/10.1080/14613808.2012.732561>
- Neokleous, R. (2015). Aiming for the singing teacher: An applied study on preservice kindergarten teachers' singing skills development within a music methods course. *International Journal of Music Education*, 33(2), 163–180. <https://doi.org/10.1177/0255761413515822>
- Poulter, V., & Cook, T. (2020). Teaching music in the early years in schools in challenging circumstances: Developing student teacher competence and confidence through cycles of enactment. *Educational Action Research*, 30, 192–208. <https://doi.org/10.1080/09650792.2020.1765185>
- Ruismäki, H., & Tereska, T. (2008). Student assessment of music learning experiences from kindergarten to university. *British Journal of Music Education*, 25(1), 23–39. <https://doi.org/10.1017/S026505170700770X>
- Russell-Bowie, D. (2010). A ten year follow-up investigation of preservice generalist primary teachers' background and confidence in teaching music. *Australian Journal of Music Education*, 2, 76–86.
- Røthing, Å. (2019). «Ubehagets pedagogikk» – en inngang til kritisk refleksjon og inkluderende undervisning? *FLEKS*, 6(1).
- Schei, T. B., & Schei, E. (2017). Voice shame: Self-censorship in vocal performance. *The Singing Network*, 1, 1–10.
- Schei, T. B., & Balsnes, A. H. (2022). Godhetsdiskursen om sang i barnehage og skole. I M. Fieldseth, H. H. Stien & J. Veiteberg (Red.), *Kunstskapte fellesskap* (s. 239–260). Fagbokforlaget. <https://doi.org/10.55669/oa130508>
- Sirek, D., & Sefton, T. G. (2023). Becoming the music teacher: Stories of generalist teaching and teacher education in music. *International Journal of Music Education*, 42(2). <https://doi.org/10.1177/02557614231163266>
- Stunell, G. (2010). Not musical? Identity perceptions of generalist primary school teachers in relation to classroom music teaching in England. *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 9(2), 79–107.
- Svartdal, F. (2025, 9. april). Albert Bandura. *Store norske leksikon*. https://snl.no/Albert_Bandura
- Thorn, B., & Brasche, I. (2015). Musical experience and confidence of pre-service primary teachers. *Australian Journal of Music Education*, 2, 191–203. <https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.999364910412369>
- Torgersen, J. K., & Sæther, M. (2021). Er jeg musikalsk? Barnehagelærerstudenters oppfatning av egen musikalitet. I E. Angelo, J. Knigge, M. Sæther & W. Waagen (Red.), *Higher education as context for music pedagogy research. MusPed:Research*, 2 (s. 297–321). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.119.ch12>
- Tønnessen, E. S. (2017). Multimodalitet i norsk skoles tekstpraksis. *Viden om*, 14.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
- Welch, G. F., & Henley, J. (2014). Addressing the challenges of teaching music by generalist primary school teachers. *Revista da ABEM*, 22(32), 12–38.
- Welch, G. F. (2017). Singer identities and educational environments. I R. MacDonald, D. J. Hargreaves & D. Miell (Red.), *The Oxford handbook of musical identities* (s. 543–565). Oxford University Press.

- Wicks, D. (2014). *Voices of learning: Exploring music teacher knowledge, skills and development in secondary school singing* (Doktoravhandling). Sydney Conservatorium of Music, The University of Sydney.
- Wood, D. J., Bruner, J. S., & Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem-solving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, *17*, 89–100. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.1976.tb00381.x>
- Zembylas, M. (2015). ‘Pedagogy of discomfort’ and its ethical implications: The tensions of ethical violence in social justice education. *Ethics and Education*, *10*(2), 163–174.